

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 15–16 березня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

як день і ніч); *to hold one's ground* – не здавати своїх позицій (міцно утримувати позиції, не поступатися ні на йоту) [3].

Четвертий спосіб – калька, коли англійський фразеологізм перекладається послівно, можливий тільки тоді, коли зміст перекладеного фразеологізму буде зрозумілий читачеві: *to acquire currency* – набувати поширення, *instrument of peace* – інструмент миру, *trial balloon* – пробна куля [3].

Останній, описовий спосіб, коли перекладається значення англійського фразеологізму без збереження образності, також займає одне з провідних місць: *plain as a pikestaff* – абсолютно зрозумілий, *to bear in mind* – пам'ятати, *acid test* – точне випробування.

Отже, як бачимо, однією з основних особливостей фразеологічних одиниць, яка відрізняє їх від вільних словосполучень, є ідіоматичність, через яку виникають певні труднощі під час перекладу. Тому, аби уникнути їх, варто не забувати про загальні правила перекладу фразеологізмів.

1. Квеселевич Д. І. Русско-английский фразеологический словарь. – М.:Русский язык, 1998. – 705 с.
2. Тетяна Бондаренко: концепт "Серце" в англійській та українській фразеології. Прийоми перекладу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/pages/view/378>
3. Дробязко Ю. І. Переклад образної фразеології в технічних текстах [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/5_NITS_2015/Philologia/6_187213.doc.htm

ВІДТВОРЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ ЦІЛЬОВОЮ МОВОЮ

Несторенко Д. В.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Жулавська О. О.

Інформаційні технології призвели до виникнення великої кількості спеціальних англійських слів-термінів та виразів, пов'язаних з комп'ютерною термінологією. Серед шляхів перекладу комп'ютерної лексики на українську мову виокремлюють

транскодування, в т. ч. практичну транскрипцію, калькування, мовну аналогію, буквальний та описовий переклад.

Транскодування включає в себе транскрибування та транслітерацію: *device* (девайс), *harddrive* (хард драйв), *keyboard* (кейборд), *message* (мессаж), *user* (юзер). Шляхом транслітерації або транскрипції були запозичені в українську мову такі терміни, як *Інтернет*, *чат*, *хакер*, *принтер*, *комп'ютер*, *файл*, *сайт*, *драйвер* та інші.

Під калькуванням розуміють переклад частин іншомовного слова чи словосполучення з подальшим складанням елементів у одне ціле. Прикладами калькування є переклад термінологічних словосполучень типу: *absolute disc read* – абсолютне зчитування з диска, *access code* – код доступу, *autorepeat* – автоматичний повтор. Структура більшості складних слів сфери інформаційних технологій є прозорою: ці терміни є прикладом новоутворень, значення яких є сумою значень складових елементів, пор.: *download* – завантажувати, *Firefox* – вогнелис

Різновидом калькування є напівкалькування: *CD – ROM* – сіді ромка. Воно полягає в тому, що перекладне слово підпадає під норми та правила цільової мови. До вихідної англійської основи (вже транслітерованої чи транскрибованої) додаються слотовірні та словозмінні морфеми української мови, наприклад, суфікси іменників –*ик*, –*к(а)*, –*ок*, –*юк*: *disk drive* – дискетник, *ROM* – ромка, *CD (Compact Disk)* – сідюк; *IRC* – ірка; *User's Manual* – мануалка; *to connect* – коннектитися; *to login* – логінитися. Напівкалькування може зачіпати й переклад різних абrevіатур, пор.: *IBM* – Айбіемка, *ROM (Random Access Memory)* – рама, *BBS (Bulletin board system)* – бебебка.

Можливі випадки перекладу, засновані на фонетичному збігу цілих слів і їх частин. Перекладна лексема доповнюється частиною, що залишилася від слова, запозиченого методом кальки з англійського оригінала: *Game* – гама; *break point* – брякпойнт, *display* – дисплей; *Windows* – віндовоз.

Фонетична мімікрія – метод, заснований на фонетичному збігу семантично несхожих загальноживаних українських слів і англійських комп'ютерних термінів: *e-mail* – Ємеля, *error* – Єгор, *button* – батон, *shareware* – шаровари, *jamper* – джемпер.

Зустрічаються слова, утворені практичним транскрибуванням: одна їхня частина – фонетичне наслідування, інша – переклад. У цій групі слів особливо багато назв різних програм. Саме ці назви

найчастіше неясні у вживанні і сприйнятті для українських користувачів обчислювальної техніки: *Corel Draw* — *Король дров*, *Aldus PageMaker* — *Альдус Піжамкер*, *AutoCAD* — *Автогад*, *Direct Board Message Area* — *Дупло*.

Буквальний переклад полягає в підборі в українській мові нейтральних слів, які набувають нового значення зі зниженням стилістичного забарвлення: *to brake* — *гальмувати*, *Windows* — *кватирки*, *virus* — *живність*, *user's manual* — *буквар*, *the computer hung* — *комп завис*.

Одним із поширених способів перекладу комп'ютерних термінів, що використовується для адекватного відбиття їх семантики, є експлікація (описовий переклад), пор.: *clickly* — *швидко натискати кнопки клавіатури*; *buzzer* — *зіпсований динамік*; *mail bomb* — *повідомлення у електронній пошті, що містить вірус*; *Mousepotato* — *людина, яка багато сидить за комп'ютером*.

Шляхи утворення комп'ютерної лексики досить різноманітні, так само різноманітні є способи її відтворення мовою перекладу. Вони корелюють між собою і переважно зводяться до того, щоб пристосувати англійське слово до постійного використання в україномовному середовищі. Спосіб відтворення комп'ютерної лексики і є способом його деривації цільовою мовою.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Тарасенко Р. П.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Жулавська О. О.

Поділ складних випадків перекладу на граматичні та лексичні явища – досить умовний, адже в кожній мові граматичне тісно пов'язане з лексичним і спосіб передачі в перекладі граматичних форм і конструкцій нерідко залежить від їх лексичного наповнення. Одне й те ж граматичне явище залежно від конкретного лексичного вираження може перекладатися різними способами.

Однак існують певні загальні закономірності співвідношення та відповідності граматичних форм і конструкцій мов оригіналу і перекладу, тому докладний опис таких співвідношень, орієнтований